

Motion till riksdagen

1989/90:K613

av Hugo Hegeland (m)

Titulära biskopssäten

Med anledning av proposition 1989/90:11 om stiftsledningen i Uppsala stift m.m. beslöt riksdagen den 6 december 1989 att inrätta en ny tjänst som biträdande biskop i Uppsala ärkestift för att minska ärkebiskopens arbetsbörda.

Dylika åtgärder har under senare år diskuterats – och även utretts – i såväl kyrkomöte som kyrklig debatt. Minskning av vissa biskopars och då främst ärkebiskopens arbetsbörda skulle kunna ske antingen genom stiftsdelning eller biskopsvigning av vederbörande domprost. I sammanhanget har även nämnts att en helt ny tjänst som stiftsprost skulle inrättas och att denne skulle övertaga vissa arbetsuppgifter från stiftets chef.

Riksdagsbeslutet innebär att det omedelbara behovet i ärkestiftet lösts men en liknande situation kan även uppstå i annat stift. En stiftsdelning medför emellertid ökade kostnader genom upprättande av ett extra domkapitel med kanslipersonal osv. även om biskopstjänsten som sådan kan förenas med kyrkoherdetjänsten i den nya domkyrkoförsamlingen såsom ett prebende (liksom tidigare i Visby stift), t.ex. om ett nytt Gävle stift skulle inrättas eller det tidigare Kalmar stift återupprättas. I dylikt fall måste den mera realistiska lösningen vara att biskopsviga domprosten.

Genom riksdagsbeslutet skall endast inrättas en *tjänst* som biträdande biskop. Till frågan om vigningen och titulaturen tages ej ställning. Konsekvensen blir att vi får både en ärkebiskop och en biskop i Uppsala stift, vilket måste leda till förväxlingar. Den allmänkyrkliga traditionen anvisar dock ett hjälpmedel.

Självfallet finns endast en form av biskopsvigning – den som en gång vigts är biskop i alla avseenden även om hans befattning eller tjänst, d.v.s. lön, är som biträdande biskop åt en annan biskop (ärkebiskop har ej heller någon annan vigning). Skulle denne biträdande biskop tillträda ett eget stift vid ett senare tillfälle, kan han således icke ånyo vigas.

Rent titulära biskopar anses dock icke vara i överensstämmelse med kyrklig tradition. I Sverige ansågs vigning av innehavaren av det åren 1783–1883 existerande ordensbiskopsämbetet, som formellt upphörde genom ett beslut i ordenskapitlet år 1951, vara så kontroversiell att den siste ordensbiskopen aldrig blev biskopsvigd. I Danmark hade Grundtvig fått samma rang som Själlands biskop i samband med sitt 50-årsjubileum som präst 1861, dock uttryckligen utan biskopstitel och, följaktligen, efterföljande biskopsvigning. Islands kyrka har genom lag 1909 två ordinationsbiskopar utan stift men med

biskopsvigning för att i påkommande fall inviga den nye biskopen; de båda medeltida biskopssätena, Hólar och Skálholt, är däremot ännu i dag romersk-katolska titulärstift!

Mot. 1989/90
K613

Både katolska kyrkan och den engelska kyrkan har ett system med hjälp- eller suffragansbiskopar, underlydande residerande ärkebiskopar och biskopar samt utan jurisdiktion över bestämt stift ehuru formellt knutna till ett titulärt biskopssäte; i katolska kyrkan ofta tidigare betecknade "in partibus infidelium", dvs. belägna inom förlorade områden medan i den engelska kyrkan brukas för titulaturen städer inom respektive stift. När den katolske biskopen av Stockholms stift 1987 erhöll en hjälpbiskop utnämndes denne formellt till – och vigdes som – biskop av Midica (utanför Sfax i Tunisien), ehuru med nämnda placering och tjänstgöring. Biskopen av Fulham har visserligen överinseendet över bland annat de båda engelska församlingarna i Stockholm och Göteborg men saknar eget stift och är suffraganbiskop under biskopen i London.

En biträdande biskop till den svenske ärkebiskopen skall naturligtvis utåt och internationellt framstå som en "riktig" biskop. Detta lär kyrkohistorien oss. I Sverige finnes ett antal nedlagda stift som skulle kunna användas för motsvarande ändamål, varvid en biträdande biskop (hjälpbiskop) i Uppsala ärkestift lämpligen skulle kunna benämnas "biskop i (eller av) Sigtuna", en i Lunds stift "biskop i/av Dalby" osv. Vederbörande behöver självfallet icke residera därstädes.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att tjänst såsom biträdande biskop enligt proposition 1989/90:11 knyts till ett titulärt biskopssäte inom svenska kyrkan och vederbörande stift.

Stockholm den 18 januari 1990

Hugo Hegeland (m)